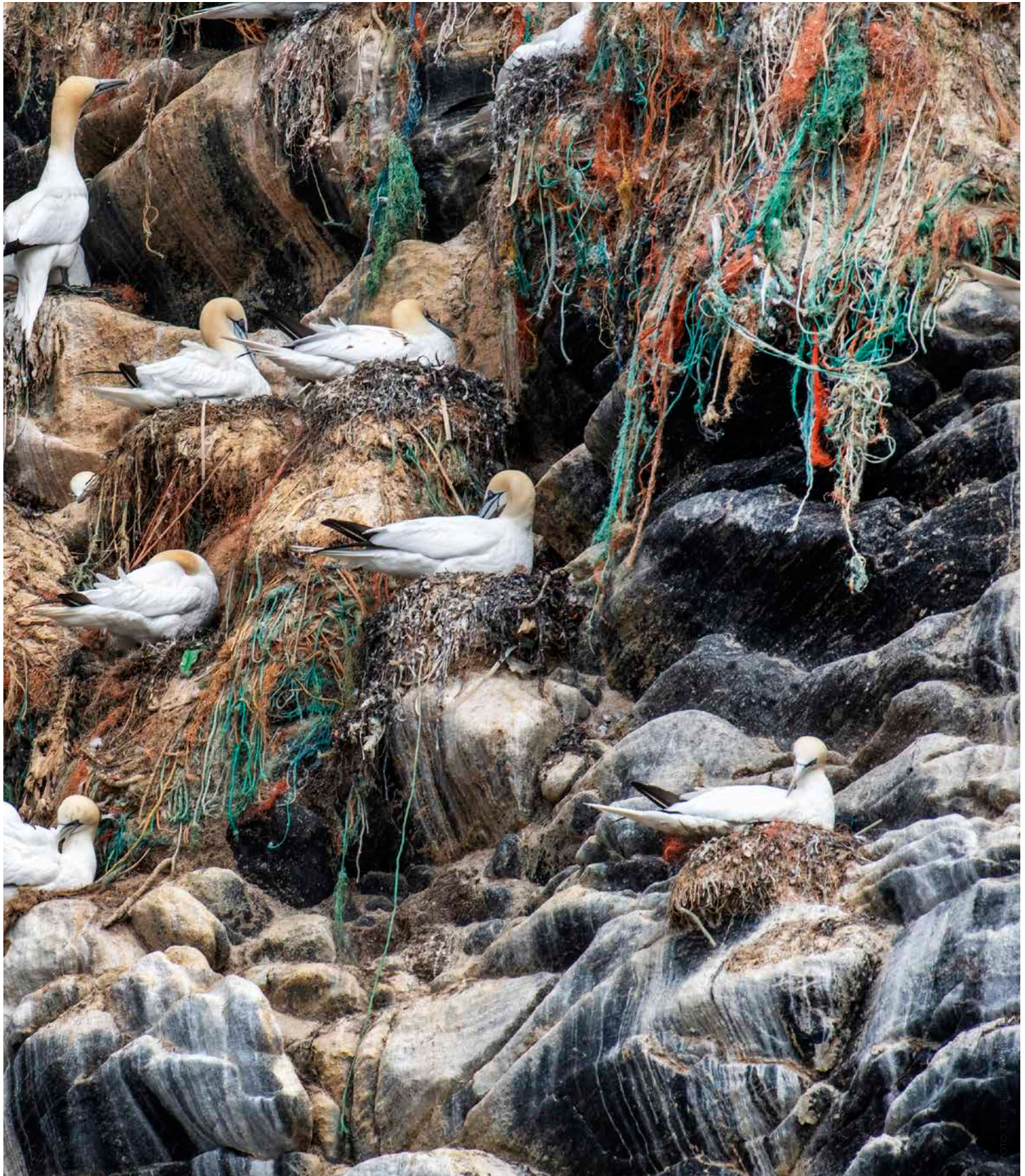

Övningar utifrån aktuella EU-beslut

Plast – skräpet vi inte ser

Plast – skräpet vi inte ser

Ett av världens snabbast växande miljöproblem är nedskräpningen av våra världshav. Varje år hamnar ungefär 8 miljoner ton plast i haven. Enligt organisationen Håll Sverige Rent svävar det omkring 150 miljoner ton plast i haven, eller 580 000 plastbitar per kvadratkilometer. I dag tillverkas 9 500 kilo plast varje sekund. Hela 40 procent av plastproduktionen används till engångsförpackningar, och det är just engångsförpackningar som hamnar högt på tio-i-topp-listor över det vanligaste skräpet i havet. En välkänd uppskattning är att det kommer att vara mer plast än fisk i haven år 2050 om inget görs.¹

EU:s miljökrav är bland de strängaste i världen. Man har satt upp mål för miljöpolitiken fram till 2020 och en vision för 2050 som ska förverkligas med hjälp av forskningsprogram, lagstiftning och finansiering. Enligt miljömålen och visionen ska EU för det första skydda, bevara och stärka vårt naturkapital, för det andra bli en resurseffektiv, grön, konkurrenskraftig och koldioxidsnål ekonomi, och för det tredje skydda invånarna mot miljöpåverkan och risker för hälsa och välbefinnande.²

Nivå 1

- Vilka plastartiklar vill EU förbjuda? Läs mer i **bilagan till plastdirektivet**.

Så här står det i plastdirektivet på EU:s officiella webbplats för alla rättsliga dokument (EUR-Lex):

Enligt EU:s avfallslagstiftning ska allt avfall samlas in och behandlas. I denna lagstiftning fastställs återvinningsmål för kommunalt avfall (65 % fram till 2030) och plastförpackningar (55 % fram till 2030), vilket ytterligare kommer att öka insamlingen av plastavfall.³

Det står även att kommunerna måste ta reda på var avfallet kommer ifrån och komma med åtgärder för att minska nedskräpningen.

- Ta reda på hur din kommun arbetar med återvinning och nedskräpning. Hur mycket av avfallet återvinns i dag? Vilka framtida planer har kommunen för att uppnå kraven från EU? Läs på kommunens webbplats eller ta kontakt med någon på miljöförvaltningen för en intervju.
- EU har också beslutat att minska förbrukningen av tunna plastbäckassar.
 - Vad innebär EU:s mål att minska användningen av plastbäckassar? Ta också reda på vad Sverige gör för att nå de mål som EU har satt upp. Läs mer på regeringens webbplats: [regeringen.se/artiklar/2020/02/om-den-nya-skatten-pa-plastbarkassar/](https://www.regeringen.se/artiklar/2020/02/om-den-nya-skatten-pa-plastbarkassar/).
- Hur har riksdagen uppmärksammat och arbetat med plast tidigare? Gå in på riksdagens webbplats och sök under fliken
- n Dokument & lagar. Finns det några motioner, betänkanden, propositioner eller interpellationer om plaståtervinning? Behöver du hjälp kan du också kontakta riksdagens svarstjänst **riksdagsinformation**.

Nivå 2

Diskutera:

- Tror du att ett mellanstatligt samarbete som EU kan bidra till att förändra människors användning av plast, eller behövs det andra åtgärder? Hur gjorde man till exempel för att minska användningen av plastbäckassar?
- Vad behöver göras på individnivå respektive samhällsnivå för att minska plastförbrukningen?

¹ [hsr.se/fakta/fakta-om-skrap/plast-ett-stort-problem-i-vara-hav](https://www.hsr.se/fakta/fakta-om-skrap/plast-ett-stort-problem-i-vara-hav).

² europea.eu/european-union/topics/environment_sv.

³ eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:fc5c74e0-6255-11e8-ab9c-01aa75ed71a1.0005.02/DOC_1&format=PDF.

FOTO: KJELL JOHANSSON / BILDHUSET / TT

Nivå 3

I plastdirektivet står det:

Eftersom skräp ofta färdas med vinden, strömmarna och tidvattnet är problemet med plastföröningar och marint skräp gränsöverskridande till sin natur och kan därför inte hanteras på egen hand av medlemsstater som delar samma hav och vattenvägar. Det krävs samordnade åtgärder för att säkerställa att de insatser som görs på ena sidan om ett hav inte äventyras av en brist på insatser på andra sidan.⁴

För att minska nedskräpningen måste medlemsländerna genomföra likartade åtgärder så att företag inom EU inte drabbas då de vill sälja varor och tjänster inom EU. Det får inte finnas hinder för rörlighet mellan varor och tjänster inom EU. EU behöver alltså bestämma om en lägstanivå för miljöpolitiken.

Inom EU-rätten innebär överstatlighet att en medlemsstat överlåtit en viss del av rätten till beslut till någon av EU:s institutioner. Om ett

majoritetsbeslut fattas kan alltså ett medlemsland tvingas att följa lagstiftning som man kanske inte håller med om.

I vissa frågor som till exempel utbildning, kultur och socialpolitik är EU:s inflytande mindre på den svenska politiken. I frågor som rör miljö, jordbruk, utrikeshandel, energi, transport och migration är EU-lagstiftningen betydligt större. Hela 58 procent av de lagar som rör jordbruk är beroende av EU-regler. Förslagen till nya lagar kommer alltså i de flesta fallen från Bryssel och inte från riksdagen eller regeringen. I utbildningsfrågor är det däremot bara cirka 4 procent som bestäms från Bryssel.⁵

- Diskutera för- och nackdelar med överstatliga beslut.

Plasten hamnar i alla hav men den största nedskräpningen finns i Stilla havet, alltså utanför EU:s gränser.

- Vad kan EU göra för att minska nedskräpningen utanför EU:s gränser?

⁴ eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:fc5c74e0-6255-11e8-ab9c-01aa75ed71a1.0005.02/DOC_1&format=PDF.

⁵ sieps.se/publikationer/2018/riksdagspartierna-och-eu-en-svag-demokratisk-lank/.

Förslag på källor:

EU:s miljöprioriteringar: ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment_sv

EU:s arbete mot miljö- och klimatförändring: eur-lex.europa.eu/summary/chapter/environment.html?root_default=SUM_1_CODED=20&locale=sv

Håll Sverige Rent: hsr.se/fakta-om-skrap/skrapet-i-havet och hsr.se/nyheter/skatt-pa-plastbarkassar-ett-satt-att-minska-nedskrapningen.

SVT: svt.se/nyheter/vetenskap/manga-ganger-mer-plastskrap-i-stilla-havet-an-man-tidigare-trott

SMHI: smhi.se/kunskapsbanken/oceanografi/skrap-i-havet-1.6922

Hur mycket skräpar vi ned? Seas at Risk: seas-at-risk.org/images/pdf/publications/SeasAtRiskSummarysingleUseplasticandthemarineenvironment.compressed.pdf

Naturvårdsverket om förbrukning av plastbarkassar: naturvardsverket.se/Nyheter-och-pessmeddelanden/Nyhetsarkiv/Nyheter-och-pessmeddelanden-2018/Handeln-anvande-832-miljoner-plastkassar-under-2017/

naturvardsverket.se/Nyheter-och-pessmeddelanden/Nyhetsarkiv/Nyheter-och-pessmeddelanden-2018/Anvand-plastkassar-pa-ratt-satt/

naturvardsverket.se/Nyheter-och-pessmeddelanden/Anvandning-av-plastbarkassar--Sverige-klarar-malet-for-2019-men-takten-behover-oka/

naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Plastbarkassar/

Sveriges Television om nya regler om plastbarkassar: svt.se/nyheter/lokalt/halland/nya-regler-om-plastbarkassar-har-gett-effekt

Sveriges Television om den nya skatten på plastbarkassar: svt.se/nyheter/inrikes/tre-kronor-i-skatt-pa-plastbarkassar

Regeringens förslag till en hållbar plastanvändning. Statens offentliga utredningar (SOU 2018:84): regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2018/12/sou-201884/

Regeringens information om den nya skatten på plastbarkassar: regeringen.se/artiklar/2020/02/om-den-nya-skatten-pa-plastbarkassar/

Leta vidare i läroböcker i både samhällskunskap och naturkunskap!